

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-120>

УДК 336.5.025.12

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТРОПОЛІТЕНУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ КП «КИЇВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН»)

FINANCIAL SECURITY OF THE FUNCTIONING OF THE METROPOLITAN (ACCORDING TO THE MATERIALS OF KP "KYIV METROPOLITAN")

Бойко Світлана Василівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет харчових технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1333-0397>

Захожай Костянтин Валерійович

кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1001-8012>

Логвінов Павло Вадимович

кандидат економічних наук,
Управління економічного розвитку міста Ужгородської міської ради
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9855-0315>

Boiko Svitlana

National University of Food Technologies

Zakhozhai Kostiantyn

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Logvinov Pavlo

Head of the Department of Economic
Development of Uzhhorod City Council

Стаття присвячена актуальним питанням фінансового забезпечення функціонування метрополітену, діагностиці та обґрунтуванні напрямків його удосконалення. У статті досліджено підходи до визначення сутності поняття «фінансове забезпечення» та запропоновано під фінансовим забезпеченням функціонування метрополітену розуміти систему заходів з метою мобілізації фінансових ресурсів, сукупність взаємовідносин, що визначають принципи, джерела і форми фінансування суб'єктів господарювання, діяльність яких спрямована на безперебійне функціонування метрополітену та задоволення суспільних потреб в організації пасажирських перевезень у м. Києві. Проаналізовано сучасний стан фінансового забезпечення КП «Київський метрополітен» та визначено проблеми з фінансовим забезпеченням, які проявляються через відсутність власного оборотного капіталу та робочого капіталу для фінансування запасів і безперебійного функціонування комунального підприємства. КП «Київський метрополітен» має нераціональну структуру власного капіталу, в основі якої перебувають непокріті збитки з тенденцією до збільшення та капітал у дооцінках.

Ключові слова: фінансове забезпечення, фінансове забезпечення метрополітену, фінанси метрополітену, власний оборотний капітал, робочий капітал, фінансова стійкість.

In the conditions of a competitive and uncertain external environment, including under the influence of martial law and war risks, the validity and effectiveness of management decisions on the optimization of financial support for the functioning of various types of transport are required. The purpose of the article is to reveal the theoretical provisions of financial support for the functioning of the metro, diagnosis and justification of directions for its improvement. The methods of generalization, descriptive statistics, and systematization were used for the analysis, and horizontal

analysis of financial reporting was used. The article examines the approaches to defining the essence of the concept of "financial support" and suggests that the financial support of the operation of the subway should be understood as a system of measures aimed at mobilizing financial resources, a set of relationships that determine the principles, sources and forms of financing of business entities whose activities are aimed at uninterrupted functioning subway and meeting public needs in the organization of passenger transportation in Kyiv. Diagnostics of the financial support of the metro (ME "Kyivskiy metropolitan") was carried out on the basis of absolute indicators and relative indicators. Absolute indicators of financial support are own working capital, working capital, the total value of the main sources of stock formation and costs. The relative indicators of financial support are the coefficient of financial independence, the coefficient of maneuverability of the own working capital, the coefficient of stability of the structure of current assets, the coefficient of financial stability. The current state of financial support of ME "Kyivskiy metropolitan" was analyzed and problems with financial support were identified, which are manifested due to the lack of own working capital and working capital to finance stocks and smooth functioning of the utility company. ME "Kyivskiy metropolitan" has an irrational structure of equity capital, which is based on uncovered losses with a tendency to increase and capital in revaluations.

Keywords: financial support, financial support of the metro, finances of the metro, own working capital, working capital, financial stability.

Постановка проблеми. В умовах конкурентного і невизначеного зовнішнього середовища, у тому числі під дією воєнного стану та воєнних ризиків вимагає обґрунтованості та дієвості прийняття управлінських рішень з оптимізації фінансового забезпечення функціонування різних видів транспорту. Особлива увага до фінансування транспорту визначається його суспільним призначенням як для забезпечення потреб бізнесу переважно у частині вантажних перевезень, так і для забезпечення потреб населення в основному у частині пасажирських перевезень.

Водночас, економічний та соціальний розвиток населених пунктів України значно залежить від рівня розвитку транспортної інфраструктури, яка відіграє ключову роль у забезпеченні економічної активності населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансового забезпечення досліджується у працях О. Веклич, Т. Захарченко, Н. Карпишина, К. Кватернюк, Г. Кірейцева, О. Москаль, С. Онишко, В. Опаріна, В. Федосова та інших. Проте не дослідженими залишаються проблеми, які стосуються, зокрема, фінансування метрополітену. Автори торкаються здебільшого загальних проблем фінансового забезпечення підприємств, залишаючи поза увагою економічні та соціальні аспекти громадського транспорту та функціонування комунальних підприємств.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття теоретичних положень фінансового забезпечення функціонування метрополітену, діагностика та обґрунтування напрямків його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існують різні підходи щодо трактування сутності поняття «фінансове забез-

печення». Першочергово дослідимо підходи до трактування сутності поняття «фінансове забезпечення» у період відновлення вітчизняної наукової школи фінансів. На думку Г. Кірейцева, «фінансове забезпечення полягає у виділенні певної суми фінансових ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики» [1, с. 124]. При цьому розрізняється забезпечувальна та регулятивна дії фінансового забезпечення.

Колектив авторів за редакцією професора В. Федосова відзначає, що фінансове забезпечення (виділяючи його разом із фінансовим регулюванням як структуру підсистеми фінансового механізму впливу на соціально-економічний розвиток) – це система джерел і форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства» [2, с. 49]. При цьому варто зазначити, що фінансовий механізм розглядається як «сукупність фінансових методів і форм, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства» [2, с. 55].

Н. Карпишин розглядає фінансове забезпечення лише як складову макроекономічного механізму [3, с. 28], проте воно є характерним і для мікроекономічних суб'єктів. Автор також зазначає, що в діяльності суб'єктів на ринку дуже рідко використовують лише одну форму фінансового забезпечення, а в більшості випадків оптимально поєднують різні форми і, що кожен економічний суб'єкт формує власну модель фінансового забезпечення, якою визначає склад і структуру джерел фінансування й відповідні форми руху коштів [3, с. 29].

Актуальні підходи до визначення сутності поняття «фінансове забезпечення» наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Підходи до визначення сутності поняття «фінансове забезпечення»

Автори	Трактування
О. Веклич [4, с. 21]	За змістом фінансове забезпечення є законодавчо визначене сукупністю заходів, спрямованих на створення фінансової бази досягнення певних цілей, а за суттю, фінансове забезпечення – це певна система джерел і форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства
К. Кватернюк [5, с. 107]	Фінансове забезпечення – це метод фінансового механізму, з допомогою якого формують і використовують фонди коштів і який характеризує зміст впливу фінансів на різні аспекти економічного розвитку
О. Москаль [6, с. 6–7]	Механізм фінансового забезпечення – це сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їхнього впливу на соціально-економічну життєдіяльність територіальних одиниць та господарських суб'єктів
С. Онишко [7, с.35]	Фінансове забезпечення с цілісним процесом, що охоплює власне фінансове забезпечення, можливості нагромадження і відтворення фінансових ресурсів, а також його регулятивний потенціал
О. Зінкевич [8, с. 126]	Фінансове забезпечення розвитку лісового господарства – це сукупність фінансових відносин, які виникають у процесі акумуляції, розпорядження та використання фінансових ресурсів для забезпечення розвитку галузі матеріального виробництва, що вивчає, веде облік і відтворення, охорону й захист лісів, а також здійснює регулювання їх використання з метою задоволення потреб економічних суб'єктів у лісових та пов'язаних із ними інших ресурсів
А.Ніколаєва, В. Демчук [9, с. 77]	Фінансове забезпечення підприємства – це діяльність суб'єкта господарювання, пов'язана з мобілізацією фінансових ресурсів із внутрішніх і зовнішніх джерел, їх розподілом та ефективним використанням на забезпечення безперебійної поточної роботи підприємства та фінансування його розвитку
Т. Захарченко [10, с. 203]	...під фінансовим забезпеченням розуміють систему фінансових відносин підприємства щодо формування необхідного обсягу фінансових ресурсів, за якого підприємство залишатиметься фінансово стійким та отримуватиме необхідний рівень прибутку.

Джерело: складено авторами на основі опрацювання наукових та навчальних публікацій

На основі наукового доробку вітчизняних вчених можна визнати, що в сучасній науці фінансове забезпечення разом із фінансовим регулюванням розглядаються як структурні компоненти фінансового механізму, водночас виступають головними методами фінансового впливу на різноманітні функціонування суспільства, впливаючи соціально-економічний розвиток країни.

Відповідно, можна стверджувати, що фінансове забезпечення функціонування метрополітену – це система заходів з метою мобілізації фінансових ресурсів, сукупність взаємовідносин, що визначають принципи, джерела і форми фінансування суб'єктів господарювання, діяльність яких спрямована на безперебійне функціонування метрополітену та задоволення суспільних потреб в організації пасажирських перевезень у м. Києві.

Діагностика фінансового забезпечення метрополітену (КП «Київський метрополітен») проводиться на основі абсолютних та відносних показників. До абсолютних показників фінансового забезпечення та фінансової стійкості відносяться чотири групи показників:

1. Власний оборотний капітал (ВОК), що розраховується як різниця між власним капіталом і необоротними активами, тобто від підсумку розділу I пасиву балансу віднімається підсумок розділу I активу балансу. Власний оборотний капітал КП «Київський метрополітен» вказує на його відсутність та дефіцит у фінансуванні оборотних активів на рівні від 8,4 млрд. грн. до 30,7 млрд. грн. Незважаючи на постійне збільшення власного капіталу у 2021–2023 рр., його не вистачало для фінансування основних та оборотних активів. Можна визначити погіршення наявності

фінансування оборотних активів, оскільки їх дефіцит збільшився у 3,6 рази. За критерієм відсутності власного оборотного капіталу КП «Київський метрополітен» можна визначити першу ознаку порушення фінансової стійкості та порушення пропорцій формування активів і пасивів.

2. Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і затрат (робочий капітал – РК). Робочий капітал визначається шляхом додавання до власних оборотних коштів величини довгострокових пасивів, які у КП «Київський метрополітен» визначені у формі довгострокового забезпечення та цільового фінансування від КМДА.

Робочий капітал КП «Київський метрополітен» був відсутнім та спостерігався дефіцит у фінансуванні оборотних активів на рівні 4,6 млрд. грн. у 2021 р., проте у наступних роках відбулося збільшення цільового фінансування діяльності метрополітену та робочий капітал набував позитивного значення. Так, підприємство отримує державні гранти для придбання (будівництва) основних засобів. Так, у 2022 р. робочий капітал зріс до 107 469 тис. грн. з тенденцією до збільшення у наступному році. У 2023 р. робочий капітал досяг 417 398 тис. грн. і підприємство мало сформований робочий капітал. За показником робочого капіталу можна стверджувати про порушення фінансової стійкості КП «Київський метрополітен» у 2021 р., проте необхідно відзначити поступове нарощення фінансової стійкості у 2022–2023 рр.

3. Загальна величина основних джерел формування запасів і затрат (K_{zar}). Показник розраховується додаванням до робочого капіталу суми короткострокових кредитів і позикових коштів (за виключенням позик, не погашених у термін). Як правило, для розрахунку включаються: короткострокові кредити банків, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, кредиторська заборгованість за отриманими авансами. За даними фінансової звітності КП «Київський метрополітен» на кінець звітних періодів не мало заборгованості за короткостроковими кредитами банків, тому для визначення загальної величини джерел фінансування запасів використовуються дані фінансової звітності у частині товарної кредиторської заборгованості та заборгованості за авансами.

За даними фінансової звітності КП «Київський метрополітен» визначено загальну величину джерел фінансування запасів. За умови, що у 2021 р. підприємство мало

дефіцит фінансування запасів у розмірі 4,5 млрд. грн. і лише у 2022 р. вдалося подолати такий дефіцит на рівні 133 087 тис. грн. з наступним збільшенням в 2023 р. у 3,4 рази.

Для визначення фінансової стійкості у контексті фінансування запасів і забезпечення безперебійного виробництва (для КП «Київський метрополітен» – надання послуг з перевезення) важливим є показник запасів. Вартість запасів збільшувалася у досліджуваному періоді щороку та загальний темп приросту становив 37%. У 2021 р. запаси становили 428 234 тис. грн., у тому числі виробничі запаси (матеріали, запасні частини, паливо, МНМА, МШП) – 411 820 тис. грн., незавершене виробництво – 206 тис. грн., готова продукція – 15 510 тис. грн., товари – 698 тис. грн. У 2022 р. запаси становили 429 120 тис. грн., у тому числі виробничі запаси (матеріали, запасні частини, паливо, МНМА, МШП) – 411 314 тис. грн., незавершене виробництво – 370 тис. грн., готова продукція – 16 600 тис. грн., товари – 836 тис. грн. Порівняння показників запасів у 2021–2022 р. вказує на відсутність суттєвих змін вартості, тому рівень забезпечення фінансування запасів формувалася на основі динаміки джерел фінансування. У 2023 р. вартість запасів збільшилася на 37,5% до 590 114 тис. грн., у тому числі виробничі запаси (матеріали, запасні частини, паливо, МНМА, МШП) – 569 110 тис. грн., незавершене виробництво – 226 тис. грн., готова продукція – 19 941 тис. грн., товари – 837 тис. грн.

На основі порівняння даних власного оборотного капіталу, робочого капіталу, загальної величини джерел фінансування і вартості запасів можна визначити надлишок або нестачу коштів, а також тип фінансової стійкості. У табл. 2 наведено результати розрахунків з формування надлишку/нестачі фінансування.

Основний фінансовий показник, який впливає на тип фінансової стійкості – це дефіцит всіх видів капіталу для фінансування запасів у 2021–2023 рр., коли показники мали від'ємні значення.

У 2022 р. відбулися позитивні зміни та нестача власних оборотних коштів зменшилася на 6 361 707 тис. грн., нестача робочого капіталу скоротилася на 4 710 768 тис. грн., нестача загальної величини джерел фінансування запасів і витрат зменшилася на 4 632 044 тис. грн.

Зміни у забезпеченні фінансової стійкості у 2023 р. не можна вважати однозначними, оскільки відбулося збільшення нестачі влас-

Таблиця 2

Визначення типу фінансової стійкості КП «Київський метрополітен», тис. грн.

Показники/Роки	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення	
				2022-2021	2023-2022
Власний оборотний капітал (ВОК)	-14 793 796	-8 431 203	-30 666 516	6 362 593	-22 235 313
Робочий капітал (РК)	-4 604 185	107 469	417 398	4 711 654	309 929
Загальна сума джерел фінансування запасів і витрат (Кзаг)	-4 499 843	133 087	446 814	4 632 930	313 727
Надлишок або нестача власних оборотних коштів	-15 222 030	-8 860 323	-31 256 630	6 361 707	-22 396 307
Надлишок або нестача робочого капіталу	-5 032 419	-321 651	-172 716	4 710 768	148 935
Надлишок або нестача загальної величини джерел фінансування запасів і витрат	-4 928 077	-296 033	-143 300	4 632 044	152 733
Тип фінансової стійкості	Кризовий фінансовий стан			-	-

Джерело: дані фінансової звітності КП «Київський метрополітен»

ного оборотного капіталу на 22 396 307 тис. грн. при зменшенні нестачі робочого капіталу на 148 935 тис. грн. і зменшенні нестачі загальної величини джерел фінансування запасів і витрат на 152 733 тис. грн.

Всі зміни, що відбувалися у 2021–2023 рр. з приводу формування капіталу та запасів суттєвого впливу не мали і тип фінансової стійкості КП «Київський метрополітен» був незмінно кризовий.

Аналіз фінансової стійкості за допомогою оцінювання впливу відносних показників – коефіцієнтів (фінансових коефіцієнтів) передбачає визначення інтегрального показника фінансової стійкості.

З табл. 3 можна визначити, що інтегральний показник розраховувався з обмеженого переліку показників, оскільки у 2019–2021 рр.

підприємство не мало власного оборотного капіталу та не покривало оборотних активів через його відсутність. Тому у 2021–2023 рр. комунальне підприємство не мало фінансової стійкості через від'ємне значення власного оборотного капіталу. Інтегральний показник фінансової стійкості збільшувався, проте фінансова стійкість не була досягнута.

Проведемо комплексний аналіз показників фінансової стійкості КП «Київський метрополітен». Відповідно до проведених розрахунків підприємство можна вважати фінансово незалежним, оскільки коефіцієнт фінансової незалежності або автономії становив від 0,67 до 0,81 та мав тенденцію до щорічного збільшення з урахуванням нарощення власного капіталу і відсутності досвіду використовувати альтернативні джерела фінансування.

Таблиця 3

Діагностика фінансової стійкості КП «Київський метрополітен»

Показники/Роки	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення	
				2022-2021	2023-2022
Коефіцієнт фінансової незалежності (Кавт)	0,67	0,79	0,81	0,12	0,02
Коефіцієнт маневреності ВОК (Кман)	-0,45	-0,22	-0,22	0,23	0,00
Коефіцієнт стабільності структури оборотних активів (Кзвок)	-9,93	-4,12	-11,13	5,80	-7,01
Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс) (нормативне значення 0,7-0,9)	0,88	0,96	0,99	0,09	0,03

Джерело: дані фінансової звітності КП «Київський метрополітен»

Коефіцієнт маневреності показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом підприємства. Оскільки спостерігається від'ємне значення даного показника протягом досліджуваного періоду, то це свідчить про те, що власний капітал і кошти, залучені на довгостроковій основі, спрямовані на фінансування необоротних засобів, тому для утримання оборотних активів необхідно звертатися до позичкових джерел фінансування. Це призводить до зниження фінансової стійкості.

Коефіцієнт стабільності структури оборотних активів характеризує частку оборотних активів, які сформовані за рахунок власних фінансових ресурсів. Від'ємне значення даного показника протягом 2021–2023 рр. свідчить про те, що весь власний капітал та джерела його формування спрямовані на фінансування необоротних активів і у підприємства недостатньо коштів для накопичення власного оборотного капіталу у довгостроковому періоді.

Коефіцієнт фінансової стійкості – індикатор, який показує здатність підприємства залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі. Слід зазначити, що значення даного коефіцієнта у 2021 році входить у межі нормативу, а у 2022 і 2023 роках вище граничного – 0,9, що є не типовим для великих підприємств, адже короткострокові зобов'язання формуються постійно.

За даними фінансової звітності (пасив балансу) можна визначити проблемні аспекти забезпечення фінансової стійкості КП «Київський метрополітен» та формування власного капіталу. У табл. 4 наведено складові власного капіталу як основної складової забезпечення фінансової стійкості.

З табл. 4 видно, що власний капітал КП «Київський метрополітен» формувалася

поетапно та вимагає особливої уваги, по-перше, у 2022 р. збільшено статутний капітал за ініціативи Київської міської державної адміністрації шляхом додаткового внеску 17 389 408 тис. грн. За такого збільшення статутного капіталу у 2022 р., частка статутного капіталу зросла у власному капіталі з 9,23% до 52,96%, частка у сукупному капіталі збільшилася з 6,15% до 41,63%. По-друге, у власному капіталі є непокриті збитки попередніх періодів (2021 р. – 7,3 млрд. грн., 2022 р. – 6,3 млрд. грн., 2023 р. – 9,3 млрд. грн.), що зменшують його. По-третє, основою власного капіталу з часткою 113% у 2021 р., 63% у 2022 р. та 92% у 2023 р., виступають не фінансові ресурси, а капітал у дооцінках, що формується від переоцінки основних засобів. Підприємство регулярно проводить переоцінку вартості основних засобів за методом виключення нарахованої амортизації з валової балансової вартості активу (метод списання зносу). Справедлива вартість основних засобів визначена незалежним оцінювачем (представником міжнародної аудиторської мережі) за групами «Транспортні засоби», «Будівлі та споруди» і «Машини та обладнання». На думку авторів, капітал у дооцінках не можна вважати повноцінним власним капіталом, оскільки фінансові ресурси (грошові кошти) не надходили на підприємство та фінансова стійкість не зазнавала суттєвих змін.

Коефіцієнт фінансової незалежності КП «Київський метрополітен» вказує на формування фінансової незалежності на рівні понад 0,8, що перевищує нормативне значення і загалом підприємство можна вважати стійким, проте капітал у дооцінках не можна вважати повноцінним власним капіталом, а непокриті збитки зменшують власний капітал і перевищували статутний капітал у 2,4 рази у 2021 р., після капіталізації КМДА рівень

Таблиця 4

**Діагностика власного капіталу як основи фінансового забезпечення
КП «Київський метрополітен», тис. грн.**

Показники/Роки	2021	2022	2023	Абсолютні відхилення	
				2022-2021	2023-2022
Зареєстрований (пайовий) капітал	3 010 437	20 399 845	20 399 845	17 389 408	0
Капітал у дооцінках	36 879 948	24 410 706	129 261 042	-12 469 242	104 850 336
Непокритий збиток	-7 260 469	-6 274 290	-9 330 676	986 179	-3 056 386
Неоплачений капітал	0	15 505	15 505	15 505	0
Усього	32 629 916	38 520 756	140 314 706	5 890 840	101 793 950

Джерело: дані фінансової звітності КП «Київський метрополітен»

збитків було зменшено до 31% статутного капіталу у 2022 р. та до 46% статутного капіталу у 2023 р.

Висновки. Отже, КП «Київський метрополітен» має визначені авторами проблеми з фінансовим забезпеченням, які проявляються через відсутність власного оборотного капіталу та робочого капіталу для фінансування запасів і безперебійного функціонування комунального підприємства. Також метрополітен має нераціональну структуру власного капіталу, в основі якої перебувають непокріті збитки з тенденцією до збільшення та капітал у дооцінках. Для забезпечення фінансової стійкості підприємства потрібно сформулювати додатковий капітал, що дасть змогу покрити

збитки попередніх років та оновити основні засоби з урахуванням інноваційних та інклюзивних підходів, а також провести ремонт на шляху «Либідська»-«Теремки», будівництво нових об'єктів метрополітену (будівництво дільниці Сирецько-Печерської лінії від станції «Сирець» на житловий масив Виноградар; будівництво Подільсько-Вигурівської лінії Київського метрополітену від Кільцевої дороги на житловий масив Вигурівщина-Троєщина з двома електродепо; будівництво дільниці Святошинсько-Броварської лінії Київського метрополітену від станції «Святошин» до станції «Новобіличі», станційного комплексу «Львівська брама» з будівництвом входу/виходу).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гроші. Фінанси. Кредит: навч. посіб. / за ред. Г. Г. Кірейцева. Житомир : ЖІТІ, 2001. 312 с.
2. Бюджетний менеджмент: підручник / за заг. ред. В. Федосова. Київ : КНЕУ, 2004. 864 с.
3. Карпишин Н. І. Фінансове забезпечення охорони здоров'я в реалізації державних функцій на ринку медичних послуг: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01. Т., 2006. 21 с.
4. Веклич О. О. Сучасні тенденції фінансового забезпечення природоохоронної діяльності в Україні. *Фінанси України*. 2009. № 11. С. 20–34.
5. Кватернюк К. Ю. Концептуальні засади формування фінансового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2010. № 6. Т. 3. С. 106–111.
6. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівецької області): автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01. Київ, 2001. 18 с.
7. Онишко С. В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку: монографія. Ірпінь, 2004. 434 с.
8. Зінкевич О. В. Сутність та особливості фінансового забезпечення розвитку лісового господарства в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 1(21). С. 124–131. DOI: 10.25140/2411-5215-2020-1(21)-124-131
9. Ніколаєва А. М., Демчук В. В. Фінансове забезпечення розвитку малих приватних фірм: теорія та практика. *Економічний форум*. 2020. № 1(3). С. 70–78. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-3-11>
10. Захарченко Т. О. Управління фінансовим забезпеченням підприємств в сучасних умовах. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 199–204. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.199.204>

REFERENCES:

1. Kireitsev H. H. (2001) Hroshi. Finansy. Kredyt [Money. Finances. Credit]. Zhytomyr: ZhITI, 312 p. (in Ukrainian)
2. Fedosov V. Biudzhetniyi menedzhment: pidruchnyk [Budget management: a textbook]. Kyiv: KNEU, 864 p. (in Ukrainian)
3. Karpushyn N. I. (2006) Finansove zabezpechennia okhorony zdorovia v realizatsii derzhavnykh funktsii na rynku medychnykh posluh [Financial provision of health care in the implementation of state functions in the market of medical services] : avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.04.01. Ternopil, 21 p. (in Ukrainian)
4. Veklych O. O. (2009) Suchasni tendentsii finansovoho zabezpechennia pryrodookhoronnoi diialnosti v Ukraini [Modern trends in financial provision of environmental protection activities in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, vol. 11, pp. 20–34. (in Ukrainian)
5. Kvaterniuk K. Yu. (2010) Kontseptualni zasady formuvannia finansovoho zabezpechennia zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva [Conceptual principles of the formation of financial support for the foreign economic activity of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, vol. 6 (3), pp. 106–111. (in Ukrainian)

6. Moskal O. I. (2001) Finansove zabezpechennia rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva rehionu (na materialakh Chernivetskoï oblasti) [Financial support for the development of agro-industrial production in the region (based on the materials of the Chernivtsi region)] : avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.04.01. Kyiv, 18 p.
7. Onyshko S. V. (2004) Finansove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku: monohrafiia [Financial support of innovative development: monograph]. Irpin, 434 p. (in Ukrainian)
8. Zinkevych O. V. (2020) Sutnist ta osoblyvosti finansovoho zabezpechennia rozvytku lisovoho hospodarstva v Ukraini [The essence and peculiarities of financial support for the development of forestry in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, vol. 1(21), pp. 124–131. DOI: 10.25140/2411-5215-2020-1(21)-124-131 (in Ukrainian)
9. Nikolaieva A. M., Demchuk V. V. (2020) Finansove zabezpechennia rozvytku malykh pryvatnykh firm: teoriia ta praktyka [Financial support for the development of small private firms: theory and practice]. *Ekonomichnyi forum – Economic Forum*, vol. 1(3), pp. 70–78. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-3-11> (in Ukrainian)
10. Zakharchenko T. O. (2022) Upravlinnia finansovym zabezpechenniam pidpriemstv v suchasnykh umovakh [Management of financial support of enterprises in modern conditions]. *Innovation and Sustainability – Innovation and Sustainability*, vol. 2, pp. 199-204. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.199.204> (in Ukrainian)